

ményt alkossanak, ez a jó írók feladata. Az, hogy evvel nem mindenki osztatlan szeretetét vívják ki, hát ezen nem lehet változtatni, az elutasító tagadást azonban sokszor komolytalannak és kicsinyesnek érzem. Természetesen engem is sok kritika ért, tartalmi szempontból, vagy egyszerűen csak annak a személynek az elutasítása kapcsán, aki eredményt ért el. Elfriede Jelinek talán maga is meglepődne, ha egyszerűben mindenki elkezdene szeretni és ünnepelni, azok után, hogy oly sokszor provokálta véleményével az osztrákokat. Az, hogy a

művészek mikor kell felemelni a szavát, arra nem lehet pontos választ adni, az egyik ember korábban reagál, a másik később. Természetesen a csekély jelentőségű negatív társadalmi jelenségek, kilengések ideges túlreagálása senkinek sem használ. A feladatunk az, hogy az iskolákban, a fiatal nemzedékek nevelése terén olyan jól végezzük a dolgunkat amennyire csak az erőnkől telik, az íróknak pedig ehhez egészen egyszerűen jó műveket kell alkotniuk.

Barna Attila

A DCHD-t az ULB egyik kutatóközpontjaként 1991-ben alapították *Jaques Vanderlinden* professzor kezdeményezésére. A központ célja elsődlegesen a jogtörténetet, a római jogot, valamint az összehasonlító jogot érintő egyéni és közös tudományos tevékenységek összehangolása és szervezése. A központ tagjai alap- és alkalmazott kutatásokat végeznek a jogi módszertan, az angol common law, az információs társadalom joga, a diszkriminációra vonatkozó szabályozás területén, továbbá a XVIII–XX. századi francia és belga családi jog, az igazságszolgáltatás, a Legfelsőbb Semmítőszék (Cour de cassation), az ügyészség, a jogforrások, az átmeneti jog (droit transitoire) és a büntetőjog történeti kérdéseire vonatkozóan.

A brüsszeli székhelyű összehasonlító jogi és jogtörténeti központi meglehetősen kis taglétszámmal gyakorolja széleskörű tudományos tevékenységét. Az intézmény vezetését az elnök, *Bernard Glansdorff* és az igazgató, *Huguette Jones* látja el. Az ő munkájukat segíti még az ideiglenes igazgató, *Régine Beauthier* és a titkár, *Laurence Vanhulle*. Mellettük még további négy tagja van jelenleg a szervezetnek: *Gaëlle Hebbenlinck*, *Alexandra Laurent*, *Yvon Leblieq* és *Isabelle Rorive*.

Az intézményen belüli közös kutatási tervek mellett a központ igyekszik olyan időszaki témákat és megközelítési módokat találni, amelyek a szakmai körök figyelmét mellett a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tarthatnak.

Az éppen aktuális kutatási téma, amely a napóleoni kodifikáció bicentenáriumaival kapcsolatos tudományos vizsgálódások összegzését és ezen eredmények publikálását foglalja magába, ebből a szempontból szerencsés választásnak tűnik. Ezzel kapcsolatban a kutatóközpont már 1999 óta tevékenykedik, mivel a francia forradalom kétszáz éves évfordulója jó alkalmat teremtett a kodifikáció egyes állomásainak újbóli tanulmányozására.

A francia szakirodalomban alapvető munkának számít, 1904-ben megjelentetett „*Livre du centenaire du Code civil*” hosszú időre meghatározta az ezen témában folytatott kutatások szemléletmódját, így különös célként jelent meg a centenárius idején megfogalmazott megközelítés meghaladása. A központ munkatársai – ahogy ezt a szervezett programok tematikája is jól tükrözi – egyfajta interdiszciplináris módszerben látják a cél megvalósításának lehetőségét. Így a kodifikáció kérdéskörét – túllépve a centenárius alkalmával megfogalmazott kereteken – a XIX. század eseményeivel egységben

Az Université Libre de Bruxelles (ULB) „Összehasonlító jogi és jogtörténeti központja”

LE CENTRE DE DROIT COMPARÉ ET D'HISTOIRE DU DROIT – DCHD

vizsgálják, mindemellett pedig adott esetben még a XXI. századra vonatkozó kitekintéseket is megfogalmazzak.

A választott témának sajátos aktualitást adott egy 1996-ban közzétett körlevél, amelyben *Alain Juppé*, az akkori miniszterelnök, a francia jog 2000-ig megvalósítandó újabb kodifikációjának szükségességét fogalmazta meg.

A körlevél nyomán a központ munkatársai tehát a kodifikáció lehetőségeit és korlátait történelmi, szociológiai, politológiai és összehasonlító módszerrel vizsgálták meg. Mindezek alapján olyan meghatározó kijelentések és összegzések születtek, melyek következtében módosult a kodifikáció által hagyományosan érintett jogterületek köre. Ezt a témakört érintik még az angol alkotmányfejlődés elhelyezkedésére vonatkozó, valamint az európai alkotmányozási folyamatot taglaló munkák is.

A közös vizsgálódásokon túl jelentősek a központ szervezésében megvalósuló egyéni kutatási munkák is. Ezek alapvetően az összehasonlító jog és a jogtörténet különféle területeit érintik. Az előbbi kapcsán alapvető kutatási irányként a faji és nemzetiségi, valamint a valási és világnézeti diszkrimináció elleni küzdelem, továbbá a tiltott internet-tartalmak szabályozása emelendő ki. A jogtörténeti elemzések vizsgálódási területe legfőképpen három fő kérdéskörben határozható meg. Itt említendő tehát annak a leírása, hogy a Code civil szabályait belga területeken hogyan fogadták el; a Legfelsőbb Semmítőszék (Cour de cassation) tevékenységének és az ügyészséggel való kapcsolatának tanulmányozása; valamint a büntetőjogi szankciók szociológiai összefüggéseinek értékelő bemutatása.

A kutatási tevékenység mellett a központ szerepet vállal tudományos események létrejöttében is. 2002-ben pl. „A kodifikáció aktualitása” címmel, majd 2003-ban

„Kodifikáció és jogforrások Angliában” témamegjelöléssel szemináriumot szerveztek. Ezek sikerét mutatja, hogy a 2002 áprilisában tartott ülés anyagát már a következő évben publikálták (2003/2 Revue de droit de l'ULB).

Az ULB nevéhez köthető az ún. *FNRS-kontaktcsoport* – a *Fond National de la Recherche Scientifique* segítségével való – megalakítása is. Ezen szervezet fogja össze a belgiumi egyetemi kutatóközpontokat és tart kapcsolatot az oxfordi egyetem „Center for Socio-Legal Studies and the Program in Comparative Media Law and Policy” elnevezésű egységével. Az alapvetően tehát koordinációs feladatokat ellátó csoport tagjai a központ mellett a St-Louis-i egyetem, a Leuveni Katolikus Egyetem, a Notre-Dame de la Paix jogi kara és a Liège-i egyetem.

A központ részvételével szervezett tudományos események között kiemelkedő még a Code civil bicentenáriumának tiszteletére megtartott nemzetközi kollokvium (2004. február 19–21.).

Végül figyelemre méltóak még az egyes jogi karokon szerveződő interdiszciplináris szemináriumok is, amelyek minden esetben jó alkalmat jelentenek a különböző egyetemek számára tudományos műhelyeik eredményeinek megvitatására.

Az ULB az eddig bemutatott tevékenységeken túl nagy jelentőséget tulajdonít a jogi oktatásnak is. Ennek

keretében nemcsak a belga hallgatók, hanem az Erasmus-program résztvevői is felvehetik a kredit-rendszer szerint kialakított kurzuskínálatban szereplő jogtörténelmi, valamint kommunikációs és információs jog kurzuskínálatában szereplő tantárgyakat.

2004/2005 – jogtörténelmi kurzuskínálat

Kód	Cím	Kredit	Oktató
HITS104	Jog- és intézménytörténet	9 ECTS (TP=4 ECTS*)	Mme Beauthier, Régine (egész évben)
HITS105	Jogtörténet beható vizsgálata (45h)	4,5 ECTS	Mme Beauthier, Régine (csak az első szemeszterben)
DRO013	Római jog (különösen a hatályos jog római jogi alapjai) (90h)	9 ECTS (TP=4 ECTS)	Mme Jones, Huguette (egész évben)
DROI012	A római jog beható vizsgálata (45h)	4,5 ECTS	Mme Jones, Huguette (csak az első szemeszterben)

* Néhány kurzus nemcsak meghatározott kredittel rendelkezik, hanem úgynevezett gyakorlati pontokkal is. Ezek az ún. TP („travaux pratiques”) értékek, melyek azonban az Erasmus-program résztvevőit nem érintik. Ezeket csak a belga hallgatóknak kell figyelembe venniük.

Pálvölgyi Balázs

III. Hazai Jogtörténész Találkozó a jogtörténet és a jogászképzés jövőjéről*

GYŐR 2004. NOVEMBER 4–5.

Konferencia a Magyar Tudományos Akadémia Jogtörténelmi Albizottsága és a Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Intézete szervezésében

Révész T. Mihály, a győri egyetem Állam- és Jogtudományi Intézet igazgatója köszöntötte a megjelenteket, és ismertette a találkozó programját.

Szabó Béla, a Debreceni Egyetem Jogtörténelmi Tanszékének vezetője a német jogtörténelmi kutatással és oktatással kapcsolatos tapasztalatairól beszélt. Az átalakulást a Bologna-folyamat keretében a 2002-ben elfogadott jogoktatási reformtörvény tetőzte.

Béli Gábor, a Pécsi Tudományegyetem Jogtörténelmi tanszékének adjunktusa a Kajtár István tanszékvezető által összeállított anyag alapján elmondta, hogy Ausztriában is törvény írja elő a jogászképzésben az ún. Bologna-modellre való átállást 2010-ig.

Takács Tibor, részletesen szólt a francia jogászképzés három szintjéről, amelyről elmondta, hogy a Bologna-modell gyakorlatban is működő mintáját nyújtja. Az érettségire épülő és 6 szemeszterből álló

Licence, szemeszterenként összesen 30 kreditértékű és kb. 250 órányi előadást magában foglaló tárgyakból áll.

Szabó István, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Jogtörténelmi Tanszékének vezetője a jogtörténet jelenlegi, hazai oktatásával és annak jövőbeni alternatíváival foglalkozott.

Mezey Barna, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Állam- és Jogtörténelmi Tanszékének vezetője kifejtette, hogy hiányzik a kulturális háttér a hallgatók gondolkodásából, a tételes jogászképzésnél pedig a történelmi szemléletmód.

Máthé Gábor, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja, a Jogtörténelmi-Jogelméleti intézet vezetője szerint a nemzeti jogtörténetek helyét meg kell tartani. Kérdés, hogy mi legyen az egyetemes jogtörténettel, maradjon így, vagy alakuljon át, a tartalom másságának kibővítésével, illetve európaivá átgondolásával.

Szalay Gyula, docens, a Széchenyi Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar rektorhelyettese szerint a Bologna-modell bevezetése rövid távon nyugvóponton van a jogászképzés szempontjából, de annak hatásai, gondolati elemei hosszabb távon megjelenhetnek az oktatási rendszerben.

Rácz Lajos, az ELTE ÁJK Egyetemes Állam- és Jogtörténelmi Tanszékének vezetője jelezte, hogy minden jogtörténelmi ágra szükség van, de lát lehetőséget a szakosodásra is, és a szerepkör ilyen irányú esetleges módosítására.

* A találkozóról, az elfogadott határozatról a különszámunkban adunk részletes beszámolót.